

El seu besavi va ser notari a Altea (Marina Baixa), on ella viu ara amb la família. De dilluns a divendres, però, es desplaça a Madrid per tal d'assistir a les reunions de l'executiva federal del PSOE i a causa de l'activitat que comporta la seua condició de diputada al Congrés. És Elena Valenciano.

—**Quan vau conèixer Zapatero?**

—Ell formava part de l'executiva federal del partit l'any [1998] de les primàries entre Josep Borrell i Joaquín Almunia, quan jo feia campanya pel primer.

—**Quina impressió us va causar, a l'inici?**

—Per ser tan jove com era, em semblava un xic seriós, molt seriós.

—**Tímid?**

—Entre tímida i seriositat, sí. Després, quan el coneixes més a fons, ja veus que no és així.

—**Com heu percebut la seua evolució a la darrera dècada?**

—En el fons, el poder no ha canviat gens la seua personalitat. Té les mateixes conviccions que tenia aleshores. A la darrera etapa, però, ha hagut d'enfrontar-se a situacions molt complicades, a situacions gairebé límit, cosa que et fa adquirir un grau de responsabilitat acceleradíssim. Un president del govern sempre té molta responsabilitat, però en casos com aquest, això es multiplica: ets el màxim responsable d'allò que passa al país i tens una sensació de gravetat més elevada. En què ha canviat? Que avui té molta més maduresa i experiència.

—**El critiquen perquè, segons que diuen, no va voler reconèixer la crisi que ens queia al damunt.**

—Jo crec que ningú no va preveure que la crisi econòmica tindria el grau tan agut que va tenir, i tampoc no vam veure-ho nosaltres, és clar. En efecte, va haver-hi uns mesos de desconcert, no sabíem ben bé l'abast de la crisi, però això no sols li ha passat a ell, sinó també a la majoria de dirigents de la Unió Europea.

—**El veieu trist?**

—No. El veig preocupat i actiu. La tristesa implica passivitat, deixar-te anar... I no és així, perquè el veig combatiu, amb molta energia.

—**S'ha tornat desconfiat, es refia tan sols del seu punt de vista?**

—En absolut. Quan arribes al seu nivell de responsabilitat, gairebé mai no hi

“Qui tinga nostàlgia de Felipe va ben errat”

Elena Valenciano (Madrid, 1960) és un pesant del grup socialista al Congrés dels Diputats. Eurodiputada entre el 1999 i el 2008, avui també és secretària de política internacional i cooperació de l'executiva federal del PSOE, lloc en què va substituir Trinidad Jiménez. Diu que “avui no volem veure com de tremends van ser alguns moments de la gestió de Felipe González, molt pitjors que no l'actual”.

ha un únic punt de vista sobre una qüestió determinada, sinó que tens diverses opinions al teu voltant i has d'escollir la que consideres més oportuna. Quan ets al seu lloc, veus que les coses poden fer-se d'una manera o d'una altra. El seu criteri és el darrer i més important, és clar, però consulta molt els ministres, els tècnics i els assessors. De tot plegat, n'extrau una síntesi i pren una decisió.

—**N'hi ha que enyoren més debat intern, al PSOE. Troben que la gent no hi intervé com abans, als òrgans federals del partit.**

—Normalment, quan ell parla, la gent hi està d'acord. Després hi intervé alguna gent, però no per portar-li la contra... N'hi ha que matisen, n'hi ha pregunten, però no hi ha el debat d'èpoques passades, no. Abans hi havia posicions enfrontades dins el partit, cosa que avui no passa. Actualment el PSOE no té al

seu si posicions ideològiques divergents, sinó que és un partit que ha assumit una feina molt fumuda. Hi ha debats al grup parlamentari sobre si és el moment adient per fer això o això altre, però no tenen a veure amb un debat ideològic, com passava abans.

—**La reaparició pública de Felipe González i l'oferiment a participar a la campanya catalana fan pensar que potser hi ha una certa nostàlgia.**

—Qui en tinga, de nostàlgia, va ben errat. Avui no volem veure com de tremends van ser alguns moments de la gestió de Felipe González, molt pitjors que no l'actual. No hi cap la nostàlgia, a la política. En política, sempre cal pensar a fer passes endavant; fer-ne cap enrere, no porta enlloc.

—**Com Zapatero, vau donar suport explícit a Trinidad Jiménez a les primàries de la comunitat madrilenya.**

Us esperàveu la desfeta davant Tomás Gómez?

—Sempre que vas a unes primàries contra el secretari general saps que pots perdre. És clar que vaig imaginar aquest escenari.

—És la primera ocasió en què el partit tomba una decisió de Zapatero.

—Si Zapatero haguera volgut decidir el candidat a Madrid, podia haver-ho fet. Podia eludir les primàries i no va fer-ho. Va voler facilitar la decisió de les primàries perquè considerava que era la millor eixida possible. El resultat no ha estat tan greu com es fa veure, però.

—No era una aposta massa arriscada? Trinidad Jiménez podia derrotar Esperanza Aguirre, realment?

—Quan les coses van malament, has de tenir la capacitat d'arriscar-te. Si et quedes plantat, no avances. Teníem dades molt negatives a la comunitat de

Madrid i vam pensar que era bo de promoure una altra candidatura. Sabíem que podíem perdre, però, malgrat tot, també sabíem que les primàries beneficiarien el guanyador o la guanyadora. Era molt millor fer les primàries que no, doncs.

—Unes primàries que han provocat l'estrena del mot *postzapaterisme*...

—És l'ambient del moment, una qüestió passatgera. Ara que el Partit Socialista i el govern travessen hores baixes —per culpa d'una crisi econòmica ferotge que ens desgasta moltíssim—, em sembla ben lògic, que se'n parle. Però, hi insistesc, em fa l'efecte que és producte de la foto fixa de les primàries i que això no es mantindrà. Tenim prou capacitat per a revitalitzar el projecte i per a mantenir Zapatero com a candidat, que a hores d'ara és, de llarg, el més volgut al partit.

—Un relleu al cartell estatal del 2012 no seria un estímul?

—Cal fer les coses quan escaiga. Ara toca aprovar els pressupostos, després ja veurem de quines eines disposem per tal de millorar la situació. Encara queda molt per a les eleccions generals, tenim prou temps per a fer moltes coses. No vull donar res per perdut ni actuar amb la pressió d'un moment difícil. Hem de tenir el cap fred i actuar amb determinació per millorar la capacitat competitiva del PSOE. El PP no creix, sinó que ens abandonen electors nostres. La nostra fita ha de ser recuperar-los, per tant.

—Diuen que Zapatero resta més que no suma, que potser és millor amagar-lo a les properes conteses electorals.

—Dir això ara no té cap valor. La gent contesta què votarà poc abans d'anar a fer-ho. L'anàlisi, ha de ser a termini mitjà, o llarg. Cal escoltar tothom, però no compartesc que Zapatero resti.

—Si finalment Zapatero no optara a la reelecció, José Blanco seria un bon substitut?

—Insistent i molt que la millor aposta del PSOE amb vista a les pròximes eleccions generals és Zapatero, hi ha molts companys que podrien prendre'n el relleu. És clar que José Blanco n'és un, i Carme Chacón, també. I Alfredo Pérez Rubalcaba. I fins i tot pot haver-n'hi uns altres...

—...Leire Pajín és massa jove?

—Probablement. És massa jove i hem de tenir-ne cura. En tot cas, en ocasions s'ha parlat d'uns altres noms: de Patxi López —que també seria un bon candidat—, de José Bono... De planter, en tenim.

—Les dificultats del partit al País Valencià són notables, malgrat els casos judicials que impliquen els dirigents del PP. Què falla?

—Encara hem d'elaborar una alternativa, és cert. Dit això, resulta molt dur de fer política allà, pel nivell de control que exerceix el PP sobre tot allò que es mou, cosa que dificulta que l'oposició pugui traure el cap. No vull pensar, però, que no tindrà cap efecte l'enorme massa de corrupció que envolta el PP en aquella comunitat, per bé que les enquestes encara no ho reflectesquen. La corrupció és com un corcò, que se't menja a poc a poc.

—Les expectatives electorals del PSOE a la comunitat de Madrid són millors que no les del País Valencià?

“Quan ell parla, la gent hi està d’acord, normalment ningú no li porta la contra”

—Diria que sí. És massa prompte per a extraure’n conclusions, però em pense que el PSOE està en més bones condicions després de les primàries, a Madrid.

—Podeu perdre els governs de les Balears, Aragó, Castella – la Manxa... S’acosta una onada conservadora?

—Els partits socialdemòcrates europeus travessem moments complexos, sí. La crisi econòmica, que ha fet trontollar certes, ens ha de permetre de construir un nou discurs socialdemòcrata, per a aquests temps difícils.

—Aquest desencís té a veure amb les receptes aplicades contra la crisi per les formacions progressistes?

—Avui, sigues de dretes o d’esquerres, ser al govern et penalitza. A més, encara no hem estat capaços d’inaugurar una nova forma de relacions econòmiques, una nova manera de controlar el sistema capitalista. Som en un període de transició, després d’haver-se desmuntat determinades certes. Per mantenir el nostre estat del benestar, per exemple, haurem de créixer més i més. Fins que això no passe, correm el risc de perdre moltes més coses que no imaginem. La socialdemocràcia té el repte d’elaborar una alternativa que convinga a la gent.

—Tot indica que no es renovarà el tripartit català. Si CiU queda lluny de la majoria absoluta, us fa el pes un pacte amb aquesta formació?

—Apostem per guanyar a Catalunya, per tenir una majoria que ens permeti de fer govern. José Montilla té moltes possibilitats de tornar a formar-ne. Un cop s’hagen pronunciat els catalans i catalanes, però, veurem què passa. Hi ha moltes fórmules possibles, no hem de descartar-ne cap.

—Veus del PSC han suggerit que Zapatero no hauria d’anar a Catalunya durant la campanya electoral.

—Estic segura que hi anirà. Segura. De fet, fa tres o quatre caps de setmana ja va ser-hi present.

—Fora bo que González hi anara, també?

—Felipe és un altre polític molt ben valorat a Catalunya. De segur que tornarem a comptar amb ell, com sempre.

“Molts companys podrien prendre’n el relleu: Blanco, Chacón, Rubalcaba, Bono... I López”

—Si Artur Mas esdevinguera president català, això podria aplanar-vos el camí a la darrera fase de la legislatura espanyola?

—Volem governar Catalunya. Les derivades del resultat a Catalunya, ja les resoldrem al Congrés. Ara, però, ens hi juguem poder tenir un govern d’esquerres a Catalunya, que és el fet més important. La resta, ja es veurà.

—El resultat a Catalunya i a les municipals i autonòmiques del maig faran prendre una decisió a Zapatero amb vista al 2012, o ja l’ha presa?

—No em consta que haja decidit res. Ell sempre diu que ho decidirà quan calgui i que serà una decisió personal. Tot hi influirà, però: les eleccions catalanes, la situació econòmica, si es veu amb prou forces, si el partit està unit...

—Si es fa enrere menys d’un any abans dels comicis, no seria deixar el partit amb massa poc temps per a reaccionar?

—Quan prengui una decisió, pensarà en el PSOE i farà allò que més convingui al partit i a Espanya.

Victor Maceda

“Zapatero ha estat el primer líder indiscutit de la història del PSOE, un partit que sempre ha estat molt discutidor. I això no ha passat perquè Zapatero siga meravellós, sinó perquè no admet bromes sobre el seu lideratge”, diu José García Abad, periodista de llarga trajectòria que coneix, fil per randa, la formació fundada per Pablo Iglesias. És l’autor d’*El Maquiavelo de León* (La Esfera de los Libros, 2010).

—Ja ho comenteu, al llibre: els comitès federals no són com abans.

—M’ho va reconèixer José Bono mateix: amb Felipe González, hi havia uns sidrals terribles, sabies quan començaven però no quan s’acabaven; ara, en canvi, tothom sap que el comitè s’acaba quan comença el *Telediario*, pel culte a la imatge de Zapatero. Carlos Solchaga va avisar sobre la crisi que ens cauria al damunt, Zapatero li va respondre que això era només un refredat, i al següent comitè federal Solchaga ja no hi era.

—L’episodi de Madrid ja no obert la veda? Hi haurà ara més contestació?

—“L’únic actiu de Tomás Gómez és haver plantat cara a Zapatero”, va dir Alfredo Pérez Rubalcaba amb to despectiu, però no és pas poca cosa. El president del PP basc, Antonio Basagoiti, ja ha dit a Patxi López que pot discrepar de Zapatero tranquil·lament, que no passa res. De fet, els barons castellano-manxec i extremeny, José María Barreda i Guillermo Fernández Vara, han contingut la respiració fins a saber el resultat de les primàries madrilenyes, a fi de reorientar determinades estratègies.

—Afirmeu que Zapatero és un polític professional.

—És un polític químicament pur, el més pur que conec. Mai no ha cobrat un euro fora del partit: tot allò que té, li ho deu.

—Aquells que l’han tractat, diuen que rumia molt tot allò que executa, ni que siga pensant a llarg termini.

—El problema és que fa servir al govern els automatismes que ha practicat al si del partit. Té una visió partidària de les coses, per comptes d’un projecte polític coherent i cohesionat, com és tradicional als partits socialdemòcrates. Com diu Juan José Laborda [ex-president del